

Бібліотеки для дітей

в контексті

сімейного читання

вибрані матеріали

обласного семінару-практикуму

бібліотек Кіровградщини,

що працюють

з користувачами-дітьми

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. А. П. Гайдара

Відділ розвитку дитячих бібліотек і маркетингу

**Бібліотеки для дітей
в контексті
сімейного виховання**

вибрані матеріали

обласного семінару-практикуму

м. Кіровоград

2014

З М І С Т

<i>Манжула Т. С.</i> Творчий альянс – дитяча бібліотека і сім'я.....	2
<i>Расторгуєва Н. І.</i> Дитяча бібліотека як осередок сімейного читання і дозвілля.....	7
<i>Котова О. А.</i> Реклама бібліотеки та її послуг у віртуальному просторі.....	17
<i>Дзигар О. М.</i> Використання сучасних інформаційних технологій для надання нових бібліотечних послуг дітям і дорослим.....	23
<i>Філіпова П. Д.</i> Форми соціокультурної діяльності бібліотеки в контексті потреб родин.....	26
<i>Рула С. І.</i> Нові шляхи розвитку бібліотеки через партнерство: бібліотека і недільна православна школа.....	27
<i>Губа О. В.</i> Відеомеседж з бібліотеки: бібліотечна інновація.....	30
<i>Дмитрієва Н. О.</i> Створення комфортного середовища, що відповідає потребам та інтересам сучасної сім'ї.....	32
Програма обласного семінару-практикуму «Бібліотеки для дітей в контексті сімейного виховання»	35

Творчий альянс – дитяча бібліотека і сім'я

*Таїса Сергіївна Манжула,
директор
обласної бібліотеки для дітей
ім. А.П.Гайдара,
заслужений працівник культури України*

Людина починається з родини. Тут формується її характер, смаки, світогляд. Українська родина є органічною частиною нації і першоджерелом духовного становлення громадянина.

Головні природні вихователі дитини – її батьки. Хто з батьків не хоче бачити свою дитину розумною та вихованою? Вони докладають до цього чимало зусиль, проте не завжди шлях формування особистості дитини долається без перешкод, унаслідок недостатніх психолого-педагогічних знань, необізнаності батьків із сучасними проблемами розвитку та виховання дітей.

Сьогодні актуальність роботи дитячих бібліотек з батьками пов'язана з тим, що у більшості родин книга, на жаль, не є пріоритетною цінністю, тому впровадження традицій сімейного читання є своєчасним і дуже потрібним. Адже головна відмінність сімейного читання полягає у тому, що за сприяння бібліотеки, батьки, використовуючи книгу, починають по-справжньому займатися духовним розвитком своєї дитини, формуванням її особистості.

Розуміючи важливість співробітництва із сім'ями, залучення батьків до процесу організації дитячого читання, бібліотеки для дітей нашої області протягом вже багатьох років організовують та активно проводять заходи щодо популяризації книги. У цьому ми ще раз переконалися, коли фахівці нашої бібліотеки нещодавно готували аналітичну довідку до НБУ для дітей про заходи до Міжнародного дня сім'ї у

спеціалізованих бібліотеках області, що мали місце у 1994-2013 р., а також ті, що плануються на 2014 рік.

Щоб привернути увагу до проблем сім'ї, до захисту її прав та з метою посилення відповідальності суспільства, і зокрема, батьків, за долю дітей Організація Об'єднаних Націй проголосила 2014 рік «Міжнародним роком сім'ї».

Ми, бібліотекарі, своєю діяльністю підтримуємо традиції сімейного читання і розвиваємо їх для того, щоб у кожній родині вечорами частіше звучали сторінки улюблених книг. Ми намагаємося допомогти батькам оволодіти навичками сімейного читання, розповідаємо про його значення, радимо літературу. Ми впевнені в тому, що тільки спільними зусиллями з батьками зможемо відродити гарну традицію сімейного читання, яке стане запорукою успішності їхніх дітей. Дитячі бібліотеки залишаються чи не єдиним осередком, де навчають дитину не просто читати, а читати вдумливо і систематично.

Бібліотека для дитини та її сім'ї є необхідною установою з особливим духовним середовищем, що сприяє входженню підростаючої особистості в культуру світу книги. А створення системи дитячого читання і дозвілля є одним з пріоритетних напрямів діяльності дитячої бібліотеки.

Наші дитячі бібліотекарі, як ніхто інший, розуміють гостроту проблеми читання дітей та читання для дітей, і, прилучаючи їх до читання, ми не маємо права примушувати дитину, ми маємо можливість тільки цей процес підтримувати і розвивати. І дуже важливо це робити у тісній співпраці із сім'єю, застосовуючи різні форми бібліотечної роботи.

У нашій обласній бібліотеці для дітей ім. А.П.Гайдара пошуки шляхів співробітництва із сім'ями активно розпочалися ще у 2001 році. Саме тоді, коли при відділі з надання бібліотечних послуг користувачам-дітям дошкільного віку, учням 1-5 класів та їхнім батькам було створено клуб «Родинна світлиця». У 2010 році

посилення роботи з батьками, популяризація сімейного читання, дало поштовх до зміни структури вище згаданого відділу, який отримав назву «Відділ дитячого та сімейного читання». Саме в той період бібліотекарі почали спостерігати активність до бібліотеки, книги, не окремої дитини, а цілої родини. Для багатьох сімей відвідування бібліотеки стало обов'язковим, таким, як відвідування музичної чи художньої шкіл, спортивної секції чи танцювального колективу.

У 2012 році почав свою роботу новий проект відділу «Бібліотечна міні-школа «Вулик»», складовою якого став ігровий майданчик для дітей та їхніх батьків «Майстерня дружби та позитивного настрою».

У 2013 році при відділі естетичного спрямування та організації змістовного дозвілля користувачів почав діяти бібліотечний атракціон «Усмішка», який запрошує батьків і дітей провести цікаво своє дозвілля у вихідні дні.

Завдяки співпраці із зацікавленими волонтерами, починаючи з 2013 року, обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара стала активним учасником соціального міжнародного Інтернет-проекту «Счастлиное детство».

Головним завданням цього громадського проекту, який на сьогодні об'єднав 30 міст із 7 країн та понад 2 тис. учасників, є створення на базах дитячих бібліотек комунікативних майданчиків з актуальних питань виховання і розвитку дітей. На базах дитячих бібліотек, щомісяця, відбуваються міжнародні онлайн-зустрічі батьків, вихователів, педагогів, бібліотекарів, соціальних працівників, присвячені вихованню сучасних дітей.

Протягом 2013 року на базі нашої бібліотеки відбулось 5 вебінарів та «круглих столів», в яких взяли участь бібліотечні фахівці, батьки, вчителі, вихователі, керівники дитячих гуртків, соціальні та медичні працівники. Обговорювались питання: «Що може зробити наших дітей щасливими?», «Що дорослі повинні знати про сучасних дітей?», «Яким повинен бути корисний дитячий відпочинок?», «Використання Інтернету і цифрових

технологій у процесі виховання дітей», «Читання в епоху Інтернету. Виховання за допомогою читання».

Чимало цікавих і неординарних заходів за участю представників родин організовуються і у бібліотеках для дітей області. В їх проведенні допомагають партнери, коло яких збільшилося. Окрім дошкільних і освітніх закладів, це – соціальні центри у справах сім'ї, дітей та молоді, Служба у справах дітей місцевих рад, школи естетичного виховання, Будинки дитячої та юнацької творчості, громадські організації, старшокласники-волонтери. При дитячих бібліотеках області діють клуби сімейного спілкування, родинні світлиці, літературні вітальні, на засіданнях яких діти разом із батьками знайомляться з творчістю письменників, художників, представляють свої творчі виставки, беруть участь у різноманітних сімейних конкурсах. Участь сім'ї на засіданнях, спільне виконання малюнка, читання книги, розгадування кросворду, складання віршів, створює умови для дитини в задоволенні її потреби у спілкуванні з дорослими.

Так, добре себе зарекомендували сімейні заходи у дитячих бібліотеках-філіях Кіровоградської МЦБС, центральній бібліотеці для дітей ім. Ю. А. Гагаріна Олександрійської МЦБС, які є центрами спілкування, місцем цікавого і змістовного відпочинку всіх членів родин.

Одним із головних напрямів роботи Компаніївської районної бібліотеки для дітей є робота із сім'єю. «Всі наші діалоги з батьками – це прагнення підняти родинне читання до статусу обов'язкової складової повноцінного дитинства». Це – як девіз для бібліотекарів. Тож і не випадково, що семінар бібліотечних працівників Компаніївської ЦБС мав назву «Інноваційні підходи до статусу та напрямів діяльності бібліотеки з питань організації сімейного читання». Логічним завершенням цього семінару стало проведення «Подіум-дискусії», яка надала можливість поєднати обмін думками щодо сучасного стану і перспектив розвитку партнерського співробітництва бібліотек з батьками і школою, а також вивчення досвіду роботи бібліотек з цього питання.

У Бобринецькій РДБ, у минулому році, відбулося засідання круглого столу, присвячене Дню усиновлення «Я вірю в силу доброти». На захід було запрошено 12 сімей з усиновленими дітьми. Вітання керівників району, концертна програма, методичні поради бібліотекаря «Рекомендуємо прочитати разом», «солодкий стіл», надовго залишили приємний спогад у батьків та їхніх дітей про захід у бібліотеці.

До Міжнародного дня сім'ї у Голованівській РДБ проведено День сімейного читання «Книгу в сім'ю – сім'ю в бібліотеку», куди запросили батьків з дітьми – вихованців дитячого садочка «Малятко». Батьки переглянули слайд-презентацію «Діти, що читають – майбутнє нації» та висловили свої погляди щодо сімейного читання.

Ось уже 10 років Добровеличківська РДБ збирає своїх користувачів – членів сімейного клубу «Затишок» на засідання. Ситуаційні ігри, голосні читання, тести, тренінги, анкетування, бліцопитування, виступи психологів, поетів, журналістів, пропонують бібліотекарі і дітям і дорослим.

На літературні посиденьки «Родина – мій дім, мій оберіг», рандеву задушевної розмови «щоденник батьківської мудрості», літературну світлицю «З мамою в тихій вечір» збирає родини Новоархангельська РДБ.

Новомиргородська РДБ влітку працює в міському парку, де проводить цикл заходів. Поки батьки переглядають цікаві книги та журнали, бібліотекарі граються з дітьми в різні ігри, загадують загадки, проводять вікторини, конкурси, а також вголос читають казки.

Сім'я – це ланка суспільства, і від того, наскільки ця ланка щаслива, міцна і морально здорова, залежить благополуччя суспільства і країни. І ні в кого не може викликати сумнівів твердження, що сімейне читання не замінне для зміцнення родинних зв'язків, а відтак і зміцнення держави.

Дитяча бібліотека
як осередок сімейного читання і дозвілля
(дайджест за матеріалами електронних ресурсів)

*Ніні Іллівна Расторгуєва,
завідувачка відділом
розвитку дитячих бібліотек
і маркетингу
обласної бібліотеки для дітей
ім. А. П. Гайдара*

Британський письменник Ніл Гейман (Neil Gaiman) в лекції «Читання та обов'язок» зазначив: «Ми зобов'язані читати своїм дітям вголос. Читати їм те, що їм подобається. Читати їм оповідки, від яких уже самі втомилися. Читати різними голосами, робити це цікаво й не припиняти цієї справи тільки тому, що вони вирости й навчилися читати самостійно. Нехай читання вголос буде часом, який ви проведете разом, часом, коли не перевіряються ніякі телефони й усі марноти світу відкладено на потім».

Поєднання зусиль бібліотекарів, батьків і дітей в організації спільного сімейного читання є конче необхідним. Саме батькам у такому читанні належить вирішальна роль. Вони повинні пройти з дитиною довгий шлях саморозвитку і морального вдосконалення. Це підтвердили і самі дорослі, відповідаючи на питання дослідження «Читання книжок в Україні» проведеного серед батьків читаючих і не читаючих, підготовленого компанією «GfK Ukraine» на замовлення компанії «Київстар». Всі респонденти вважають, що дітей обов'язково слід привчати до читання. Відповідальні за привчання до книги, як правило, мами і бабусі. Любов до читання є, на загальну думку, неодмінною передумовою розвитку дитини і виховання її особистості. Читання дозволяє: розвивати пам'ять, підвищує грамотність, впливає на словниковий запас, вчить правильно і гарно висловлювати думки, розвиває мислення, розширює кругозір, навчає і прививає моральні цінності. Читання є корисним і безпечним видом дозвілля: «Це якась альтернатива

телевізору, «ВКонтакте», з якого вони не вилазять», «Вона (книга), хоч якось врівноважує цей негативний вплив».

А бібліотеки покликані задовольняти найрізноманітніші інформаційні потреби всіх категорій населення, мати відповідні ресурси для відродження і популяризації сімейного читання. Що зробити, щоб бібліотека стала для дитини і розрадою і помічником, допомогла пізнати радість читання як наодинці з книгою, так і у читанні разом з друзями, батьками? Чи зможе бібліотека взагалі зацікавити дітей, які не люблять читати, надаючи перевагу іграм?

Хочу познайомити з досвідом бібліотек світу, який може бути творчо використаний і в бібліотеках Кіровоградщини.

Із досвіду бібліотек США. Чим бібліотеки можуть бути корисними державі та її громадянам. Фахівці у роботі із сім'ями і дітьми виокремлюють два напрями. Перший – відкривати дитячий розум, коли бібліотека допомагає дітям перенестися з повсякденного життя у світ незвичайного. Від казок для молодших школярів до професійної орієнтації старшокласників – такий діапазон роботи бібліотекарів, що працюють з дітьми. Вони піклуються про розвиток унікальних здібностей дитини, яка приходить до них за допомогою.

Другий – робити сім'ї дружнішими. Заклад разом із батьками стимулює у дітей інтерес до читання, допомагає розвитку їхніх творчих здібностей, інформує батьків щодо виховання дитини. Бібліотека стає центром спілкування, місцем цікавого і змістовного відпочинку всієї сім'ї. Це сімейне навчання грамотності, підтримка домашнього виховання, години казок для дітей, матеріали для батьків, позашкільних занять, продовжений день для школярів, літні програми читання, створення сімейної атмосфери в будинках для безпритульних. Бібліотекарі обслуговують сім'ї, пропонуючи широкий вибір матеріалів, які цікаві для людей різного віку та віросповідання.

Наші американські колеги вважають, що ще на першому році життя книги повинні стати частиною досвіду кожного малюка. Починаючи з колискових і віршів «Матінки Гуски», слова й оповідання є життєво важливими для росту дитини, необхідними, як материнське молоко. Кожна дитина, яка не зустрілася з кроликом Пітером, Допитливим Джорджем, Вінні-

Пухом, позбавлена необхідного і «недогодвана». Бібліотеки тісно співпрацюють з центрами здоров'я, з батьками і вихователями, надають ресурси поза стінами бібліотеки. Діє програма «Знайди і читай». Кожному з батьків під час відвідувань клініки з дитиною, починаючи з 6 місячного віку, рекомендується уважно підібрана книга для читання вголос.

Багато бібліотек знайшли можливість забезпечити конструктивні способи виходу енергії підлітків. Так, в громаді м. Лонг Айленда учні 7-9 класів навчаються техніці читання вголос і проводять для дошкільнят півгодинні заняття протягом 6 тижнів літом. У додаток до усвідомлення того, що вони впливають позитивно на життя дітей, підлітки отримують рекомендації для роботи в службах муніципалітету. У США діють обов'язкові *програми літніх читань*, де передбачено конкретні завдання для читання і здійснення моніторингу прочитаного. Більшість програм мають багато спільного і найбільш цікава тут сама ідея: організація літнього дозвілєвого читання дітей регіону з використанням елементів змагання і привабливої атрибутики (дипломів, подорожніх щоденників). Наприклад, програма бібліотеки м. Сент-Луїса у цьому плані доволі типова. Крокодил Тео Тезаурус запрошує читачів приєднуватись до нього і вступити в «Команду, що читає» – літній клуб читання в бібліотеці. «Це весело! Це просто! Це така команда, де кожен грає і кожен виграє». Усім бажаючим вручається буклет – інформація про акцію. Правилами гри передбачається: участь дітей від 2 до 14 років. Хто ще сам не читає, може грати з допомогою книг, які йому читають. Усіх на початку червня запрошують на грандіозний старт в центральну бібліотеку. Книги можна брати і повертати в будь-якій філії публічної бібліотеки Сент-Луїса. Свої успіхи на дистанції читання слід відмічати в блокноті, що знаходиться в бібліотеці і вигравати призи по ходу читання. Передбачені нагороди: приз № 1 за п'ять книг учаснику, читачу чи слухачу (тому, хто ще сам не читає) призначаються «Оплески! Оплески! Ти – юніор», приз № 2 за 10 книг – «Встань і кланяйся: тепер ти – професіонал»; за 15 книг – «Зірка – ти Сильний! Отримуєш сертифікат»; приз № 3 за 20 книг – «Тепер ти суперзірка! Не зупиняйся!»; приз № 4 за 30 книг – «Оплески стоячи! Ти – найцінніший гравець!

Натовп шаленіє!». Як член літнього клубу читання, читач може відвідувати «Веселе ательє художника». У кожному філіалі творчість дітей оцінюється: щоденно видаються призи за кращу книжкову ілюстрацію. Усі, хто удостоїться звання «Зірка» (прочитає 15 книг) зможуть взяти участь у заключному святі. Кожного переможця, що отримав сертифікат клубу, нагороджують 2 квитками на бейсбольний матч. Зауважте, в літній програмі читання м.Сент-Луїса приділено багато уваги читанню вголос, що дозволяє залучити до книг найменших. Інша літня програма читання цієї ж бібліотеки – «Відкопай скарб». Кожному учаснику видається карта, яка допоможе знайти скарб. Розпочинається старт у липні стартовими вечорницями в бібліотеці. Наступний пункт – отримання подорожнього щоденника, в який вписують назви прочитаних книг і відгуки. А далі все просто: читаєш книги, береш у бібліотекаря бланк для відгуку на книгу (наступний пункт подорожі), пишеш відгуки. У ході пошуку скарбу є можливість отримати приз «За кращу ілюстрацію тижня». Подорожуючому треба час від часу зупинятись і заглядати на дошку об'яв або веб-сайт бібліотеки, щоб перевірити, чи не отримав приз один з його відгуків. Наступна «зупинка» для тих, хто прочитав за літо 6 і більше книг. Вони отримують почесний знак. Кожен, хто пройде маршрутом до кінця, запрошується у серпні на заключний прийом. Що стосується скарбів, то навряд чи є щось прекрасніше, ніж улюблена книга, яку скоріше за все «відкопає» кожен учасник літньої програми читання.

«Ти вже прочитав?» – книжку з такою назвою може безоплатно отримати користувач міської бібліотеки *м.Суїт в Японії*. Це те, що ми називаємо «рекомендаційний посібник». Японський варіант більш легковажний: малий формат, багато малюнків; смішні дитячі «обличчя» на обкладинці. Міська бібліотека видає їх щорічно і розділи в них постійні: тим, хто в перший раз читає книжки; тим, хто вже читав кілька книжок; тим, кому цікаво читати. У цих покажчиках близько 50 позицій, вміщено інформацію про кожну книжку – автор, назва, ілюстрація, коротка анотація. На останній сторінці – алфавітний покажчик. Ще один посібник – «Підліткам». Перша його частина «18 книг, які ми радимо вам почитати» включає список

художньої літератури. Друга – вміщує 5 тематичних рекомендаційних списків (про кохання, про вибір професії тощо).

В передмісті *Парижу Пти-Калмар* існує «Кругла бібліотека» (названа за формою приміщення). На її базі створили «бібліотеку без стін» «Радість читання». Кожну середу, вранці, в один і той же час, в одному й тому ж місці, неподалік від дитячої пісочниці бібліотекарі ставлять 2 коробки з раніше підібраними книгами. Побачивши їх, діти кидають гру і само собою виникає бібліотека. Одні доволі довго вибирають книгу, інші зразу занурюються в читання, треті слухають, як бібліотекар або хтось із дорослих щось розповідає. Діти також розповідають різні історії, діляться враженнями про прочитане. Французькі колеги вирішили працювати з мінімумом засобів. Усе зосереджено на головному – радості спілкування, обміні думками, на історіях, які розповідаються або слухаються. Бібліотекарі приносять найкращі книги, в успіху яких вони впевнені. Це комікси, книги з малюнками, про спорт, романи. Отже, «Бібліотека без стін» є своєрідним містком у велику бібліотеку. Діти, познайомившись з книгою на вулиці, відчують себе впевненіше, приходячи в справжню бібліотеку.

Для 14-20 річних *італійців* діє on-line проект «Книга-гра – полювання за скарбами», завдання якого – відгадати назву 5 книг і тему, яка їх зв'язує, через маршрут, що складається з питань, не обов'язково пов'язаних з літературою, можливо, театром, кіно, телебаченням. Виграє той, хто правильно відповість на запитання і відгадає загадки, сховані в Мережі. Мета гри – пробудження інтересу і наближення до читання із залученням засобів, які більш звичні для підлітків: Інтернет, відеоігри тощо. Через вікторини, загадки і комп'ютерні ігри дітей підводять до того, щоб вони знайшли книгу саме там, де вони чекали її знайти найменше. Щоб використати той потенціал, який пропонують цифрові технології і розвинути творче мислення, дітям пропонується створити власну гру. Через складання простих форм в режимі on-line діти зможуть придумати і написати запитання, щоб зашифрувати якусь книгу або друковане видання на свій вибір. Щоб стимулювати участь дітей в комп'ютерній грі, створено спільний блог – вид

щоденника в режимі on-line, який супроводжує літературне змагання в неформальній формі, де учасники гри не лише зможуть залишати свої коментарі щодо гри, а й давати свої літературні поради, ділитися думками відповідно до логіки типового алгоритму блогу.

У Норвегії є «Багатомовна Бібліотека», яка реалізує проект «Магічний плащ». Пересувна книжкова виставка мандрує містами: надається безплатно будь-якій публічній або шкільній бібліотеці на 4 тижні. Головна умова: виставка має доповнювати послуги бібліотеки, а не замінювати їх. До виставки додається 30 прим. книг на 22 мовах (видані британським видавництвом і призначені для домашнього читання в сім'ях емігрантів). Але, звичайно, головний експонат, що буквально зачаровує дітей, – плащ з червоного шовку, розшитий золотими візерунками, який одягає бібліотекар, коли читає дітям. Однак виставка цікава і для сімейного перегляду, стимулюючи дітей читати рідною мовою. Автори проекту пропонують читання доповнювати творчою діяльністю, тому є тут поради з організації майстер-класу, також можна знайти книгу рецептів національної кухні.

У Швеції, у жіночих консультаціях, на спеціальних зустрічах, вагітним розповідають про необхідність розмови та співу з дитиною ще до її народження. Можна сказати, що найголовніше тут – співробітництво між бібліотекарями, медсестрами, вихователями дошкільних закладів, що дозволяє закласти основу розвитку інтересу дитини до читання. Коли дитина вже народилася, батькам у дитячій поліклініці постійно нагадують про важливість розвитку мови і слухання читання вголос. Батькам дарують «Першу книгу дитини». Це збірка пісеньок, віршиків, лічилочок, перших казок, до якої додається диск, на якому записані усі тексти. Пізніше дитині дарують «Другу книгу дитини». Вона складніша і призначена для дітей дитсадкового віку. Щоб загострити увагу вихователів дошкільних установ на важливості розвитку читання, бібліотекарі проводять з ними бесіди, у дітей дізнаються про те, що вони читають, які книги вибирають для читання. Також бібліотекарі приймають групи дітей з батьками у бібліотеках, читають книги в групах. У великих містах влаштовують читання різними мовами. Створено сайт «Дитяча бібліотека в Інтернеті».

Усі розділи сайту формувалися поступово самими дітьми, тому цей сайт і популярний. Представлено книги, які можна читати у вільний час, немає обов'язкової програми. На сайті є «Дитячий куточок» — печера, де живуть казкові герої, і саме тут читаються казки. На сторінках для старших дітей можна спілкуватись з письменниками через чати, з редактором цієї сторінки, а є гра для дітей середнього шкільного віку, де треба з'єднати обкладинку книги з ім'ям головного героя. Щоб грати в цю гру, важливо добре знати книги. Взагалі, тут є інформація про всіх авторів, що пишуть для дітей. На цьому сайті є книжкове журі, яке кожен рік визначає 10 кращих книжок у кожній віковій категорії. Книжкове журі – це читачі-діти, які через Інтернет голосують за ту чи іншу книгу. Це журі дуже популярне, у ньому бере участь велика кількість дітей. Є спеціальна сторінка, де діти радять один одному, які книги варто почитати. На сайті представлено також книги, видані в поточному році. Дітям надається можливість самостійно створити сторінку «Мої улюблені книги». Вони можуть писати оповідання, вірші. Є «Майстерня письма», де письменники радять дітям, як писати книги. Інколи письменники підключаються до цієї сторінки, і діти спілкуються з письменниками on-line.

Проект «З мовою на ти» має на меті надихнути батьків на здійснення комунікації між ними і дітьми за допомогою віршів і пісень. Поволі книжки займають своє місце і на сцену виходить бібліотека. Важливо, щоб батьки зверталися до бібліотеки і знаходили якісні книжки з малюнками, віршами, компакт-дисками. Методи різні, але головне, що маленькі діти беруть участь у заходах разом із батьками. Партнери проекту – бібліотека, поліклініка, батьки і шведська організація «Книга для кожного».

Проект «Почитай мені, татку» – є партнерством між видавництвом «Книга для всіх», Конференцією шведських профспілок, освітньою асоціацією робітників і бібліотекою. Мета його – розвиток читання і збільшення числа батьків, зокрема татусів, які читають своїм дітям.

Інший проект «Це – наші онуки», сприяє розповсюдженню практики читання в дитячих садках та підготовчих класах

представниками різних поколінь і заохочує їх приходити у дитячі садки та дитячі бібліотеки для того, щоб почитати або розповісти дітям казки. Проект є партнерством між шведською організацією «Це – наші онуки», системою дитячих садків, бібліотеками, навчальними асоціаціями «SV» і організацією «Книга для кожного».

У німецькому м. Бохум сімейні бібліотеки звернені до дітей і батьків. До їхніх колекцій (фондів) включено, у першу чергу, книги з виховання та освіти дітей, а також інформаційні ресурси для розвитку дітей, 60% яких розраховано на батьків і дітей, 10% – на бабусь і дідусів, а 30% – на широкі кола. Колекція знаходиться у відкритому доступі і організована за розділами: діти (до 14 р.), батьки, вихователі, робота і дозвілля.

Цікавий підхід до рекомендацій з читання в публічній бібліотеці *канадського м. Хамільтон*. Тут для маленьких користувачів видаються рекомендовані анотовані бібліографічні списки, один з них має назву «*Читати разом*», які регулярно випускаються для батьків і дітей віком 6-10 років. Списки навіть більше призначені для батьків, які стурбовані тим, що їхня дитина не хоче самотійно читати. До переліку додаються спеціально підготовлені рекомендації про те, як залучати дитину до читання, як зробити цей процес веселим. Один із шляхів – читання вголос. Хороший стимул для самотійної роботи з книгою – ситуація, коли старші читають вголос молодшим. Інший спосіб, який рекомендують використовувати батькам – усні розповіді про себе, своє дитинство, друзів, та заохочення дитини розповідати такі ж історії. Це розвиває їхню фантазію, уяву, тобто, те, що викликає і процес читання. Батькам пропонується заохочувати самотійне читання дитини похвалою, усмішкою, поцілунком і всіляко показувати радість з цього приводу. А також рекомендується приходити в бібліотеку батькам разом з дітьми і використовувати для вибору книги з рекомендованих покажчиків бібліотеки. Усі твори канадських авторів у цих покажчиках позначені зірочкою.

Уряд Великобританії підтримав ряд проектів, спрямованих на залучення батьків до освіти дітей, особливо, у ранньому віці. Одна з таких програм «Стартуємо з книгою» (Book start) фінансується з державного бюджету і призначена для дітей 8

місяців, 15 місяців, 3-х років. Діти разом із батьками отримують довільний безоплатний набір книжок. Додатково надається інструкція, як навчити читати дитину, що допомагає їм почати читати і обговорювати книги разом із малюками у найважливішому для сприйняття інформації віці — від народження до 5 років. Таким чином, у дитини виховується любов до книги на все життя. Крім того, бібліотеки та інші партнерські організації проводять зустрічі з юними читачами, на яких читають вголос книги, що включені до програми, з письменниками, а також проводять рекламні заходи, до яких залучають нові сім'ї.

Також, проведено низку заходів на державному рівні. Серед них, «Кампанія запису в бібліотеки» – спрямована на залучення дітей, молоді та їхніх батьків у місцеві бібліотеки; «Читання перед сном» – спонукає батьків і вихователів читати своїм дітям; «Читай досхочу, доки не наскучить» – пропонує підліткам обговорювати прочитане.

Відвідування бібліотек м. Гельсінкі, столиці Фінляндії, разом з батьками служить найкращим прикладом виховання любові до книжкових багатств. Бібліотекарі не просто видають книги, але й придумують разом з дітьми казки. Потім ці нові твори переносять на комп'ютер, доповнюють певною графікою, малюнками, коли роботу завершено, влаштовується демонстрація для усіх бажаючих. Більш активні діти (вік – від 3-х років і старше) заохочуються.

Підсумовуючи, звернімося до побажань, висловлених респондентами, у згадуваному на початку дослідженні «Читання книжок в Україні»:

- «популяризувати рейтинги сучасної літератури, як української, так і іноземної. Інформувати про нові цікаві книги та авторів»;
- «посилювати рекламу книжок та стимулювати їх обговорення» (оптимальний метод просування книжок у соціальних мережах та популярних сайтах);
- «створювати оточення, з яким можна ділитись враженнями від прочитаного»;
- «поширювати соціальну рекламу щодо корисності читання для розвитку особистості та читання з батьками»;

- «популяризувати спеціальні бібліотечні онлайн-ресурси», так як обрання сайтів для скачування книг є безсистемним і відвідувачі вкрай рідко цілеспрямовано відвідують спеціалізовані ресурси, (Буквавед, biblioteka.ru, ex.ua тощо).

Використані джерела

1. Ніл Гейман про читання та обов'язок. [Електронний ресурс]: сайт BaraBooka (БараБука). Простір української дитячої книги. Перший український універсальний інформаційний ресурс про видання для дітей та юнацтва. – Режим доступу: www.barabooka.com.ua/nil-g-ejman-pro-chitannya-ta-obov-yazok.

2. Читання книжок в Україні. Дослідження [Електронний ресурс] / Підготовлено компанією «GfK Ukraine» на замовлення компанії «Київстар»; Г. Вишлінський, заст. директора GfK Ukraine. – 2013. – Режим доступу: http://www.gfk.ua/imperia/md/content/gfkukraine/reports/report_gfk_reading_pres.pdf.

3. Читаючі нації створюють читаючі діти: зарубіж. досвід / Держ. закл. «Нац. б-ка України для дітей»; авт.-уклад. Н.І. Безручко. – К., 2011. – 44 с. – Відомості також доступні з Інтернету: сайт Національної бібліотеки України для дітей: www.chl.kiev.ua.

4. Як створюються читаючі нації: з досвіду Великобританії / Нац. б-ка України для дітей; автор-уклад. О. В. Безручко. – К., 2013. – 15 с. – Відомості також доступні з Інтернету: сайт Національної бібліотеки України для дітей: www.chl.kiev.ua.

Реклама бібліотеки та її послуг у віртуальному просторі

*Оксана Анатоліївна Котова
завідувачка відділом
комп'ютерних технологій
та забезпечення
Інтернет доступу
користувачам
обласної бібліотеки для дітей
ім. А.П.Гайдара*

Без реклами, що проникає до кожної оселі, неможливо уявити жоден напрямок сучасного життя. Іміджу бібліотеки додає реклама її послуг, як у бібліотеці (стенди, оголошення, інформаційні листи, сайт бібліотеки тощо), так і в засобах масової інформації (радіо, телебачення, преса), а сьогодні, ще й у віртуальному просторі – соціальні мережі, блоги, відеореклама. Для реклами необхідно вибрати яскраві сторінки діяльності бібліотеки, які розкриють її багатогранну діяльність, її загальний образ, який не стоїть на місці, а постійно змінюється. Реклама книги тісно пов'язана з формуванням позитивного іміджу (образу) бібліотеки.

Активне впровадження комп'ютерних технологій у бібліотеці – це її конкурентоспроможність на ринку інформаційних послуг. Комп'ютеризація бібліотек дозволила застосовувати нові форми роботи – медіа подорожі, медіа калейдоскопи, електронні презентації, які підняли бібліотечні заходи на інший якісний рівень.

Бібліотеки також активно користуються Всесвітньою павутиною. Адже Інтернет як інформаційне середовище дає бібліотеці можливість не тільки отримувати необхідну інформацію, але й популяризувати себе. Представництво бібліотек у віртуальному просторі здійснюється через спеціалізовані інтернет-сайти, які є характерною ознакою трансформації існуючої системи бібліотечного обслуговування та функціонування яких створює умови для відповідності діяльності бібліотек новим суспільним потребам.

Сайти формують позитивний імідж бібліотек, привертають увагу до наявної інтелектуальної продукції або послуг, забезпечують залучення нових, зацікавлених користувачів. Але ні для кого не секрет, що бібліотечні сайти не є найбільш відвідуваними в Інтернеті, особливо дітьми та молоддю.

Очевидно, що на сьогодні, бібліотекам, для просування своєї діяльності недостатньо, власне, сайту, потрібні додаткові засоби інформування, зокрема, і менш офіційні та формальні.

Сьогодні мільйони людей використовують Інтернет для роботи, навчання, дозвілля, спілкуються у різних соціальних мережах (Vkontakte, Facebook, Twitter, Однокласники та інші), є клієнтами програми Skype.

Водночас, дедалі більше бібліотек створює свої сторінки в соціальних мережах. Зокрема, частина зарубіжних та вітчизняних бібліотечних установ представлені в Twitter, Facebook, Flickr, Blogspot, «ВКонтакте» та інших.

Представлення бібліотеки в соціальних мережах (СМ) дає змогу оперативно повідомити великій аудиторії про надходження нових видань, заплановані заходи та поширити цю інформацію далі. Іншими словами, це – майданчик для реклами бібліотеки. І у цьому середовищі можуть бути рівними і великі потужні бібліотеки, і бібліотеки невеликих міст і сіл.

Тому завдання сучасної бібліотеки – використовувати всі ці соціальні сервіси на свою користь, які дозволять вести віртуальний діалог з користувачами і разом з тим організувати взаємодію між бібліотекою та читачем, який вносить свої пропозиції. Адже кожен може, сидячи вдома, поцікавитись чи є у бібліотеці та чи інша книга, а тоді іти по неї, дізнатись про заходи, що відбулись і будуть і, також, прийти до бібліотеки. Саме, таким чином, сьогодні, має проводитись реклама діяльності бібліотеки, поширюватись інформація про її послуги, заходи, вестись діалог з читачем.

Останнім часом бібліотекарі почали активно заповнювати своїми блогами віртуальний світ. Адже блог – це ще одна можливість для реклами бібліотек та їх сервісів.

У блозі також можна запропонувати якусь особливу допомогу й у такий спосіб залучити до нього більше користувачів.

Водночас, бібліотекарі, дуже часто використовують блог як простий інструмент для публікації новин бібліотечного світу, а він може стати місцем професійного спілкування, де будуть представлені і професійні матеріали, і переклади цікавих публікацій, і підніматимуться питання на дискусійні теми.

Також, бібліотекам потрібно починати більше рекламувати свою присутність у соціальних мережах і за допомогою зовнішньої реклами. Не зайвим буде розміщення позначки «Ми у Facebook» або «Читайте нас у Twitter» в приміщеннях бібліотек.

Готуючи інформацію до віртуального простору потрібно працювати в стилі ЗМІ. Потрібні гарні тексти, цікаві фото і форматний випуск матеріалів. Особливо працюйте над контентом: пишіть цікаво, анонуйте промо-акції, конкурси, публікуйте інтерв'ю з цікавими та неординарними особистостями. Перетворіть свою сторінку у фан-клуб. Намагайтеся відмічати імена учасників, у т.ч., на фото. Це все допоможе залучити якомога більше потенційних відвідувачів.

Отже, можна констатувати, що інструменти соціальних мереж допомагають доносити інформацію до користувачів у дуже зручний спосіб.

Сучасні інформаційні технології та впровадження їх у роботу книгозбірень дали можливість розвитку нових форм популяризації бібліотечних фондів. Спочатку з'явилися віртуальні виставки, а сьогодні, дедалі більшої популярності набувають бук трейлери. Завдяки такій рекламі її може передивитися дуже багато користувачів. Не секрет, що і молодь та інші верстви населення дуже часто знайомляться з інформацію «що читати» саме в Інтернеті.

Є декілька значень словосполучення бук трейлер. Слова «book» з англійської — «книга», а «trailer» — слід. У кінематографі це означає – невеликий відеоролик, який використовується для анонсу фільму чи комп'ютерної гри. Вживання і значення даного слова у бібліотечній сфері —також анонс, промо-відео. Отже, значення «бук трейлер» дослівно – «слід книги» або промо-ролик до книги.

Бук трейлер — особливий вид книжкової реклами, один із засобів просування видання до користувача. Це – короткий

відеоролик, що створює візуальний образ книги, кліп за її змістом. Основне завдання бук трейлера – яскраво й образно розповісти про твір, зацікавити, заінтригувати читача, спонукати до читання. Це реклама хорошої книги і будь-якої бібліотеки. Перші промо-ролики книжок з'явилися на початку 2000-х у США, коли видавці усвідомили потребу в додаткових засобах реклами своєї продукції. Та популярності практика створення бук трейлерів набула з 2005 року, завдяки розвитку відеохостінгу You Tube, блогів, соціальних мереж. Сьогодні, жанр бук трейлера зробив значний крок вперед. Зі звичайних презентацій у форматі Power Point книжкові промо-ролики перетворилися на справжні твори мистецтва із власною унікальною кіномовою, що розкриває нові, часом несподівані, якості книжки. Над створенням бук трейлерів на Заході часто працюють провідні кіностудії. В Україну бук трейлер, як спосіб просування книги, прийшов у 2009 році, але поки що залишається скоріше екзотичною заморською новинкою, ніж актуальним способом просування книг до читачів. Першими створювати бук трейлери почали видавництва, побачивши у цьому ресурсі новий інструмент для реклами своєї продукції. Потім цю ідею підхопили бібліотекарі.

Створення бук трейлера вимагає від автора креативності, відчуття художньої краси, музичного ритму та певних знань в галузі комп'ютерних технологій.

Як створити бук трейлер?

1) Відібрати книгу. Мотивацій у виборі творів для створення бук трейлера може бути безліч: реклама книжкових новинок, просування книг-ювілярів, створення тематичних промо-роликів до знаменних дат і подій тощо. Актуальними будуть і промо-ролики для класичних літературних творів, які сприятимуть підвищенню читацького інтересу до класики, допомагатимуть виділити серед усієї цієї маси книжок певні видання.

2) Створити сценарій бук трейлера. На цьому етапі роботи необхідно добре продумати сюжет й написати текст. Сюжет — основа гарного бук трейлера. У нього важливо внести інтригу й вибудувати таким чином, щоб читачеві неодмінно захотілося дізнатись, що ж буде далі. А довідатися можна, лише

прочитавши книгу. Тому до написання тексту сценарію важливо підходити особливо ретельно.

3) Ролик не повинен бути довгим, не більш 3-х хвилин, оскільки, це оптимальний час, щоб утримати увагу глядача.

4) Добрати матеріали для відеоряду. Для бук трейлера можна підібрати малюнки, відсканувати ілюстрації книги, зняти власне відео або знайти потрібне в мережі Інтернет (пам'ятаємо про авторське право!).

5) Записати текст для озвучування ролику, якщо це передбачено сценарієм. Для цього можна скористатись, наприклад, програмою «Звукозапис», яка входить до складу Microsoft Windows. Використовуючи цю програму, можна за допомогою мікрофона, записати звук у звуковий файл й зберегти його на комп'ютері.

6) Вибрати програму для роботи з відеофайлами. Таких програм існує безліч. Для початківців найбільше підійде Windows Movie Maker, яка входить до пакету Microsoft Windows, тому є безкоштовною для користувачів даної операційної системи. Для тих в кого Windows 7 використовуйте програму під назвою «Кіностудія», яка входить до безкоштовного програмного пакету і містить засоби для роботи з фотографіями, миттєвими повідомленнями електронною поштою, соціальними мережами тощо. Ці програми вже можуть бути встановлені на вашому комп'ютері. Щоб перевірити це, натисніть кнопку **Пуск** , у полі пошуку введіть назву програми та подивіться, чи не з'явилася вона серед знайдених результатів. З програмами легко працювати, вони здатні створювати слайд-шоу із зображень, брати й опрацьовувати файли з відеокамери, цифрового фотоапарату та інше.

Для роботи з відео файлами також можна використовувати програми Adobe Premiere, Pinnacle Studio, Sony Vegas Pro та ін. Але використання цих програм можливе лише за умови придбання ліцензії.

Більшість операцій роботи з відео можна виконати, безпосередньо, в он-лайн редакторах. Он-лайнкові сервіси мають одну перевагу: завдяки тому, що всі операції з обробки відеофайлів виконуються на віддаленому сервері, продуктивність комп'ютера, на якому ви працюєте, не має

значення. А це означає, що навіть на малопотужній машині можна без проблем редагувати відео високої роздільної здатності.

7) Підібрати gif-анімації та футажі.

У роботі над бук трейлерами можна використовувати gif-анімацію (GIF – аббревіатура від Graphics Interchange Format, що з англ. «формат для обміну зображеннями»), інакше – анімовані малюнки та футажі (дослівно з англ. – «метраж», кількість плівки для передачі відео), інакше – невеличкі відео файли, що використовуються під час монтажу. Анімовані малюнки та футажі у великій кількості представлені в Інтернеті. Їх можна скачувати й використовувати під час монтажу бук трейлерів.

8) Змонтувати відео. Відео монтаж — заключний етап роботи над бук трейлером. Під час відео монтажу можна вирізати/склеїти кілька фрагментів відео, додати звукову доріжку, змінити розмір відео, додати субтитри, накласти ефекти, переходи, різноманітне музичне оформлення, «звести» звук тощо.

9) Після завершення роботи над промо-роликом до книги, його потрібно зберегти на жорсткий диск вашого ПК.

10) При використанні чужих матеріалів у своєму відео, слід в титрах вказати ресурси, джерела взятих матеріалів, авторів і правовласників.

11) Створення бук трейлера — це лише половина справи, друга ж половина полягає в донесенні його до цільової аудиторії — майбутніх читачів книги. Бук трейлери можна показувати на телебаченні, розміщувати в Інтернеті на блогах, форумах, сервісах відеохостінгу, у популярних соціальних мережах, презентувати під час літературних вечорів, зустрічей з письменниками, читацьких конференцій, круглих столів, книжкових фестивалів тощо.

У бібліотечному професійному середовищі бук трейлер має стати одним з дієвих засобів підвищення статусу читання через його пропаганду за допомогою відео презентації.

Бажаю успіхів у створенні та використанні сучасної бібліотечної реклами!

Використання сучасних інформаційних технологій для надання нових бібліотечних послуг дітям і дорослим

*Олена Миколаївна Дзигар,
провідний бібліотекар
дитячої бібліотеки – філії № 8
Світловодської міської
централізованої бібліотечної системи*

Бібліотека-філія №8 Світловодської МЦБС обслуговує 1200 маленьких жителів мікрорайону, їхніх батьків, організаторів дитячого читання. Наша бібліотека знаходиться у Хмельницькому мікрорайоні на перетині доріг, де розташовані ЗОШ №№ 1, 2, 3, 4, школа-інтернат №1 та дитячий садочок №14 «Чайка». Тут мешкають жителі багатоповерхівок та приватного сектору. Характерною ознакою нашого мікрорайону є те, що тут живуть перші будівельники м. Світловодська, якому влітку виповниться 60 років. В силу різних матеріально-технічних причин населення мікрорайону не мало можливості до широкого Інтернет-доступу як у приватному секторі, так і навчальних закладах. До того ж, у мікрорайоні відсутні комп'ютерні клуби.

Тому бібліотекою було проведено опитування 350 користувачів з метою виявлення їхніх реальних інформаційно-ресурсних потреб. Склад респондентів: учні – 120 осіб, юнацтво – 78 осіб, організатори дитячого читання – 152 особи, завдяки яким внесено декілька пропозицій щодо роботи бібліотеки. А саме: спілкування з батьками у контактних сайтах та з ровесниками (учні школи-інтернату №1); отримання інформації щодо вакансій робочих місць та спеціальностей, які найбільше необхідні в області з метою вступу до відповідних навчальних закладів (випускники шкіл та молодь); обмін досвідом, інновації, знайомство з новою методичною інформацією (організатори дитячого читання). Також, усі опитані вважали за доцільне створити на базі бібліотеки Інтернет-клас.

За результатами опитування визначились групи користувачів, їхні потреби та вирішення реалізації поставлених завдань:

надати консультації щодо основ комп'ютерної грамотності, використання Інтернету при написанні письмових робіт, рефератів, створення електронної скриньки;

навчити самостійно знаходити і систематизувати потрібну інформацію у друкованому та електронному форматах у глобальній мережі Інтернет, зокрема, соціального, правового, учбового, методичного, художнього характеру;

навчити спілкуванню в контактних програмах та чатах, пошуку фактографічних баз даних щодо навчальних і дозвіллевих закладів, потенційних вакансій робочих місць та спеціальностей, різних курсів, відкриття власного бізнесу, а також – написання бізнес-плану, складання резюме тощо. Усе це і стало мотивом до написання та реалізації проекту «До книги через комп'ютер» за програмою «Бібліоміст». Завдяки чому бібліотека отримала 4 комп'ютери, на її базі відкрито Інтернет-центр, функціонує «Школа початківця» з вивчення комп'ютерної грамотності для дитячого і дорослого населення мікрорайону. Фахівці бібліотеки почали тісно співпрацювати з міським центром працевлаштування, з яким проводяться інформаційні семінари «Пошук роботи через Інтернет», «Методика та практика складання резюме», години інформації «Професіями від А до Я», «Моя майбутня професія».

Особлива увага надається вихованцям школи-інтернату для слабозорих дітей, яким необхідно отримати рівні можливості у спілкуванні з однолітками, налагодити зв'язок «діти-батьки» за допомогою соціальних мереж. Щоп'ятниці діти цієї категорії проводять годину роботи в Інтернет-центрі, де бібліотекарі-консультанти організовують для них тематичні заняття.

Також, було відібрано групу дітей, які бажають оволодіти спеціальними знаннями. Кожного із групи індивідуально навчали роботі в мережі Інтернет на заходах: школа початківця «Перший раз в Інтернет-клас», урок «На зв'язку з друзями» (навчання роботі у Skype) та інших. До речі, учнями «Школи початківця» з вивчення комп'ютерної грамотності стало 235

осіб. Нами визначено, що юним користувачам серед усіх заходів найбільше подобаються віртуальні тематичні екскурсії та подорожі різними сайтами (*фото на кольоровій вкладці*).

Ще одну ініціативу під гаслом «Від громади до влади з бібліотекою» працівники бібліотеки втілили з метою організації доступу користувачів до офіційної інформації та участь громади у міському самоврядуванні. Так, на блозі бібліотеки висвітлюється робота Пункту доступу громадян до офіційної інформації (ПДГ). Також, користувачі мають змогу знайти необхідний закон чи постанову, одержати інформацію щодо державних установ, політичних партій, громадських організацій, зареєструватися на сайті Ощадбанку чи Українського центру оцінювання якості освіти, перевірити рахунок у Приват 24, а також – замовити квитки на потяг, літак, знайти інформацію про вакансії робочих місць, отримати допомогу бібліотекаря-консультанта, навчитися працювати на комп'ютері. Окрім цього, працює «Школа електронного громадянина», де проводяться не тільки навчання, а й тренінги щодо використання електронних ресурсів для взаємодії з урядовими структурами.

При бібліотеці діє громадська приймальня депутата міськради по Хмельницькому мікрорайону М.В.Литвиненка, де проходять диспути з актуальних питань з громадськими діячами, представниками громади, юстиції тощо.

Результати роботи говорять за себе. Збільшилась кількість користувачів на 100 осіб. Кількість відвідувачів блогу бібліотеки зростає і складає 18292 осіб. А кількість відвідувань комп'ютерів становить 12729. Таким чином, проектом охоплено усі версти населення мікрорайону. Це те, до чого ми прагнули.

Форми соціокультурної діяльності бібліотеки в контексті потреб родин

*Поліна Дмитрівна Філіпова,
директор
Добровеличківської
районної бібліотеки для дітей*

При Добровеличківській районній бібліотеці для дітей у 2003 році за бажанням родин було створено клуб сімейного спілкування «Затишок». Протягом років до клубу входять люди, які сім'ями читають у бібліотеці.

У підготовці засідань клубу бере участь увесь колектив бібліотеки – 3 бібліотекарі і директор, де кожен відповідає за певну ділянку. Перш ніж скласти тематичний план засідань, проводяться анкетування родин. Засідання відбуваються 4-5 разів на рік, кожне з яких триває близько 3 годин. Кожне засідання – це 12-15 різноманітних міні-заходів. План заходів вибудовується так, щоб різним віковим групам було цікаво, і не втомлювало дітей. Задля цього розробляються інтелектуальні та рухливі ігри, що є своєрідним забарвленням заходів, учасники яких обов'язково отримують призи за перемогу. Гімном клубу стала відома українська пісня «Родина» у виконанні Н. Яремчука.

Засідання клубу мають постійні рубрики: «Представлення нових родин», де кожна сім'я надає коротку візитівку своєму родоводу; «Сімейний сюрприз», де члени сімей розповідають про свої захоплення, показують свої вироби, читають гуморески, вірші, презентують улюблені сімейні страви та різні ігри, співають пісні тощо.

До роботи клубу бібліотека залучає різні установи та організації. Обов'язково, на гостини запрошується багато земляків, серед яких: літератори, фармацевти, психологи, лікарі, перукар, народна цілителька, народні умільці,

фотохудожники, працівники районного краєзнавчого музею, будинку культури, школи мистецтв та інші.

Бувають випадки, коли після засідань, члени клубу не хочуть розходитись по домівках. Тоді продовжуються ігри, цікаві читання, задушевні розмови.

Бібліотекарі завжди частують членів клубу. За для цього використовуються кошти з платних послуг та спонсорська допомога. Сім'ї, в свою чергу, також приносять різні кулінарні вироби.

Висвітлення роботи клубу сімейного спілкування в районній газеті надає широку рекламу нашому бібліотечному закладу. Люди, прочитавши про наші заходи, виявляють бажання брати в них участь та допомогти матеріально. Діяльність клубу також допомагає виявляти спонсорів і волонтерів у роботі районної бібліотеки для дітей.

Отже, відсвяткувавши перший десятилітній ювілей, можна констатувати, що сімейний клуб дитячої бібліотеки вже пустив глибоке коріння, адже така форма спілкування користувачів не лише приносить радість пізнання батьків і дітей, а й задоволення від роботи бібліотекарям.

Нові шляхи розвитку бібліотеки через партнерство: бібліотека і недільна православна школа

*Світлана Іванівна Рула,
директор
Олександрівської
районної бібліотеки для дітей*

У час впровадження новітніх технологій у процеси бібліотечного обслуговування постають питання ефективного функціонування бібліотек. Це, насамперед, стосується, використання Інтернету у бібліотечних закладах як середовища

віртуального спілкування відвідувачів. Саме за для цього наша бібліотека взяла участь у міжнародному проекті «Організація нових послуг з використанням вільного доступу до Інтернету II».

Одним із завдань проекту є програма «З Інтернетом – до вершин духовності», спрямована на інформаційну підтримку дітям з Недільної православної школи при Олександрівській Свято-Успенській церкві, в якій відсутній Інтернет. У зв'язку з цим, працівники РДБ вирішили створити дитячий інформаційний центр православ'я «Віра і Надія».

Тут, з учнями Недільної школи та іншими користувачами бібліотеки, які цікавляться даною тематикою, проводяться різноманітні заходи. Зокрема, віртуальні екскурсії до храмів «Є храм у душі кожного із нас», «Свято-Успенська Почаївська Лавра»; слайдові презентації, присвячені церковно-обрядовим і народним святкам. Також випускаються інформаційні листівки «Храм і бібліотека: два світи, що духовно поєдналися»; рекомендаційні списки сайтів для дітей «Храм починається з нашого серця: знайди друзів в Інтернеті», «Інтернет-журнали для дітей», «Довідкові видання в Інтернеті». Крім цього, районна бібліотека для дітей спільно з архімандритом Феодосієм та викладачами Недільної православної школи займаються організацією таких заходів, як: інформаційна година «Масляна – проводи зими»; свято «Великдень просить на гостини» (*фото на кольоровій вкладці*) та інші.

Майстер-клас «Барви Великодня» з народною майстринею з декоративно-прикладного мистецтва, членом спілки районного осередку майстрів «Дивосвіт» А.В.Штим (*фото на кольоровій вкладці*) надав дітям можливість ознайомитись з історією виникнення писанки та її основними давніми орнаментами, переглянути слайдову презентацію «Диво – писанка» та виставку-інсталяцію, які приготували працівники бібліотеки. А потім діти, крок за кроком, наслідуючи майстриню, творили своє маленьке диво – писанку.

Відпочиваючі діти із оздоровчого табору «Жовтень» з цікавістю слухали бесіду архімандрита Феодосія «Свято, дароване Богом» до 1025-річчя «Хрещення Київської Русі», переглянули уривки з фільму «Сказання про Хрещення Русі» та

ознайомилися з книжковою виставкою підготовлену бібліотекарями. Ще одним успішним елементом у нашій роботі є бібліо зал, де діти переглядають православні мультфільми та кінофільми не на самоті вдома, а в гурті – з друзями. Це дає можливість дітям відразу ж обмінюватись враженнями від побаченого, щось спільно обговорити. Цю ділянку роботи відмічено у незвичайній книзі, якій немає аналогів ані в Україні, ані в світі. Ця книга, видана програмою «Бібліоміст», має назву «Бібліотечна кухня» і містить 32 рецепти від успішних сучасних бібліотек різних куточків країни. Відрадно, що один із таких рецептів «Феодосіїв кінозал» представлено від Олександрівської районної бібліотеки для дітей.

Вважаємо, що у цій справі усім охочим надають неабияку допомогу бібліотечні Інтернет-продукти. Зокрема, це – сайт нашої бібліотеки, де створено православну сторінку та блог «Малятко», завдяки чому у нашого закладу збільшилось коло відвідувачів не тільки із селища, а й з України.

Думаємо, що наше партнерство з педагогами та керівником недільної школи архимандритом Феодосієм – процес, в першу чергу, духовний. За нашими спостереженнями, у дітей, які відвідують недільну школу та бібліотечні заходи, на краще – поведінка, ставлення до батьків і друзів, вони стають добрішими. Іншими словами – підвищується їхній інтелектуально-духовний рівень культури.

А на закінчення, хочу сказати, сподіваюсь, що кожен з присутніх підтримає мене. Бібліотечні фахівці, повинні не тільки працювати у партнерстві з іншими організаціями, закладами, а й розповідати про свою роботу, не закриватись у стінах бібліотек, а йти у школи, сквери, в оздоровчі табори, на площі, щоб нас бачили і про нас чули. Ми – це робимо: висвітлюємо діяльність нашого закладу на сторінках районних, обласних друкованих видань, на сайтах, блогах, в соціальних мережах. Адже реклама допомагає формувати позитивний імідж бібліотеки, попит на її послуги, привертаючи увагу громадськості до бібліотеки, її досягнень та проблем.

Відеомеседж з бібліотеки: бібліотечна інновація

*Олена Вікторівна Губа,
завідувачка відділом
обслуговування дітей
Олександрійської
центральної районної бібліотеки*

В Олександрійській районній централізованій бібліотечній системі ведеться активний пошук універсальних форм обслуговування та інформування користувачів, шляхів виходу зі звичних рамок бібліотечної роботи. Фахівці опановують комп'ютерні технології, оновлюють бібліотечний простір, ресурси, послуги, щоб не втратити сучасного читача.

Задля того, щоб змінити традиційне поняття подачі бібліотечної інформації у нас впроваджено нову послугу «Відеомеседж з бібліотеки» (фото на кольоровій вкладці), мета якої – сприяти створенню інноваційного процесу в обслуговуванні користувачів. Суть інновації полягає у дещо незвичному інформуванні, яке надає можливість бібліотечним користувачам за кілька хвилин отримати інформацію у форматі відео-листа, а бібліотека, в свою чергу, використовуючи наявні ресурси, має можливість довести свою інформаційну спроможність. Адже відомо, що бібліотекам потрібно, як мінімум, кілька днів для того, аби довести до читачів інформацію про новинки літератури, заходи для користувачів та інше.

Відправляти відео-листи можна завдяки відео комунікаційній платформі Talk Fusion, яка має тисячі готових шаблонів відео-листів, доступних на декількох мовах і дозволяє підібрати необхідне оформлення для будь-якої події. Найбільша перевага відео-листів полягає в тому, що вони доступні 24 години на добу, з будь-якого місця, як для бібліотеки, так і для її користувачів, тому і відео інформування здійснюється так само цілодобово.

Користувач, переглянувши відео, яке їм сподобалось, мають змогу самі переслати своїм знайомим, друзям, рідним.

Бібліотека ж, отримує звіт про перегляд відео всіх користувачів. Це дає змогу визначити популярність послуги, зокрема відстежити кількість переглядів та поповнити базу користувачів послуги «Відеомеседж з бібліотеки».

Послугу «Відеомеседж з бібліотеки» читачі отримують в таких опціях:

- «Новини в об'єктиві бібліотеки»
- «Fashion-читання»
- «Бібліо-репортаж з місця події»
- «Ні дня без свята!»
- відео-звістка

Сьогодні людям просто реально не вистачає часу, щоб переглянути періодичні видання, тому роль бібліотеки в даному випадку полягає в тому, щоб вибрати головні новини. Першочергово ця послуга надається працівникам бюджетних установ району, безпосереднім соціальним партнерам бібліотеки. Тому, щотижневий відеомеседж «Новини в об'єктиві бібліотеки» дає можливість бути в курсі останніх подій, економіки, політики, культури країни, регіону і району. Також, на електронну скриньку всім зацікавленим користувачам надсилаються тематичні відеомеседжі: відзначення знаменних та пам'ятних дат, відео-огляди краєзнавчого спрямування тощо.

Популяризації престижності такого виду дозвілля, як читання, допомагає відеомеседж «Fashion-читання» – огляд наймодніших, найхітовіших, найновіших книг, які є у бібліотеці, презентація книг у вигляді живих анотацій, буктрейлерів (на фото). Тематика оглядів широка: це і нові художні твори сучасних авторів, пізнавальні видання для дітей та дорослих або література для дозвілля. Відеозапис огляду робиться раз на місяць і надсилається на електронні адреси користувачів та розміщується на власному акаунті бібліотеки у соціальній мережі Ютуб.

Представити користувачам бібліотечні заходи допомагає відеомеседж «Бібліо репортаж з місця події». Тут демонструються найцікавіші, найяскравіші, найоригінальніші та найкумедніші моменти проведених заходів.

Стати учасником цікавого життя в бібліотеці, залучитись до світу прекрасного, розкрити свої таланти, допомагає

відеомеседж для активних людей «Ні дня без свята!», де анонсуються заходи бібліотеки – конкурси, акції, флешмоби, квести, бібліопікніки та інші. Це – віртуальне запрошення до участі у заходах, яке надсилається й на електронну адресу користувачам бібліотеки.

«Відео-звістка» – ця індивідуальна послуга дає змогу надсилати користувачам відео-листи рідним, друзям, знайомим, колегам (вітання з днем народження, запрошення, звернення, повідомлення). Вже сформована база даних електронних адрес користувачів, які зацікавилися новою послугою.

Ми передбачаємо підтримувати і розвивати послугу *«Відеомеседж з бібліотеки»*, адже це забезпечує ефективний розвиток закладу, а користувачів – сучасними конкурентоспроможними послугами.

Створення комфортного середовища у бібліотеці, що відповідає потребам та інтересам сучасної сім'ї

*Наталія Олексіївна Дмитрієва,
бібліотекар відділу обслуговування
ЦДБ ім. Ю.О.Гагаріна
Олександрійської міської
централізованої бібліотечної
системи*

Наша міська центральна бібліотека для дітей ім. Ю. О. Гагаріна – це культурний центр, де у доброму сусідстві живуть книги, діти, комп'ютери, м'які меблі, безліч іграшок, живі тваринки, і, головне, дружнє, привітне спілкування з відвідувачами-дітьми та їхніми батьками. Бібліотечний простір віддано читачам – все зручно, раціонально, красиво, сучасно.

Особливу увагу приділено освітленню, колористиці та фітодизайну приміщень. Привабливе, візуально-естетичне оформлення бібліотеки відчувається вже біля входу до дитячих відділів та інформаційних зон: *«Казковий дворик»*, *«Запрошує*

Бібліошка», «Бабусина світлиця», «KINECT-майданчик», «Інтернет-центр інформує», «Казкова вітальня».

Спеціальна комфортна зона у відділі обслуговування дошкільників та учнів 1-4 класів, де пропонуються книжкові полиці з питань дитячої педагогіки та психології, привертає увагу не лише мам і тат, а й бабусь, дідусів, старшокласників та юнацтво. Для молодших користувачів у Кімнаті Казок організовано роботу «Казкової вітальні», як форму спілкування з читачами, де діти разом з батьками та бібліотекарями, із задоволенням співають, малюють, грають в настільні ігри та ляльковий театр. В той час, коли малеча розважається, дорослі мають змогу переглянути літературу, скористатися WI-FI доступом, поспілкуватися.

У відділі обслуговування учнів 5-9 класів застосовано незвичну розстановку стелажів, що стоять торцями до центру зали. Таким чином, середина приміщення – вільна, що створює ілюзію простору і зручність вільного доступу до полиць з основним фондом відділу.

У читальній залі представлено «Інформаційну службу родини», де зібрані видання, тематичні списки, посилання на відповідні сайти щодо сімейного, трудового, цивільного законодавства, про податки і пільги, про правила вступу до навчальних закладів тощо.

Враховуючи потреби та інтереси читацьких сімей, нашою бібліотекою влаштовується чимало заходів для них, серед яких: художньо-мистецька виставка «Добра родина – слава Україні», виставка літератури «Затишок родинного вогнища», родинне свято «У сімейному житті завжди є місце книзі», ігрова програма «Дзвінкий сміх дитини – щастя для родини», загальноміська культурно-мистецька програма. Тут завжди є місце цікавим конкурсам, демонстрації сімейних талантів, ігровим змаганням, де панує прояв активності як дітей, так і дорослих. Такі заходи часто відбуваються за підтримки управлінь освіти, культури та туризму міської ради, Центру соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді, Служби у справах дітей міської ради, КСКМ «Промінь», вокальної студії «Нові імена» та інших.

Ще одна ділянка робота наших працівників сприяла створенню комфортного середовища бібліотеки.

6 серпня 2013 року відбулося офіційне відкриття рекламної агенції «Бібліо-стиль», у рамках грантового проекту «Маркетинг і реклама у бібліотеці» програми «Бібліоміст».

Складовою проекту є «Релакс-зона», що створена у нашій бібліотеці. Це – куточок, де можна відпочити на зручних кріслах-м'ячах, переглянути мультфільм, пограти на ігровій приставці X-BOX Kinect чи скористатися безкоштовним WI-FI доступом.

У рамках проекту приділено увагу й іміджу бібліотекаря. А саме – створення фірмового одягу для фахівців нашої бібліотеки – суконь класичного покрою з незвичайним комірцем у вигляді складеної краватки.

На фасаді дитячої бібліотеки видніється чудовий 3-D малюнок «Тут живуть казкові герої» (*фото на кольоровій вкладці*), створений студентом КІРУЕ Олександром Сухотеріним. Цікавий сюжет та казкові герої привертають увагу наших маленьких мешканців міста та їхніх батьків. Ми задоволені результатом співпраці з талановитим юнаком і вважаємо, адже це – окраса не тільки приміщення бібліотеки, а й рідного міста!

Слід зазначити, що ігрові, інформаційні зони, привабливий естетичний вигляд фасаду будівлі бібліотеки та її внутрішніх приміщень сприяли збільшенню кількості користувачів, які читають за сімейними формулярами. А таких в бібліотеці, близько 40.

Також, за рік діяльність бібліотеки, висвітлювалась у мас-медіа: 20 публікацій в місцевій пресі, 15 репортажів на місцевих телеканалах «КТМ» та «КОНТАКТ», а також у регіональній онлайн-газеті «Правдоруб» та на всеукраїнському телеканалі «1+1».

Підсумовуючи, констатуємо, що наша бібліотека – активна, модна, креативна!

**Програма проведення обласного семінару-практикуму
«Бібліотеки для дітей в контексті сімейного виховання»
24 квітня 2014 року**

- Відкриття обласного семінару-практикуму. Привітання учасників.
- Творчий альянс – дитяча бібліотека і сім'я: інформаційний огляд
- Нагородження за підсумками Всеукраїнського фотоконкурсу «тар-Ukraine Шевченкіана»
- Вплив інноваційних бібліотечних послуг на відродження традицій сімейного читання: з досвіду роботи
- Діалог з читаючими родинами на інтерактивному майданчику бібліотеки
- Бібліотечний атракціон «Усмішка»: грані організації дозвілля сім'ї
- Реклама бібліотеки та її послуг у віртуальному просторі: консультативно-практичне заняття
- Читацькі цінності сучасної сім'ї в дзеркалі соціології: методика проведення обласного соціологічного дослідження
- Бібліотечна підтримка сімей та організаторів дитячого читання. Методика роботи в колах: тренінг
- «Ми працюємо так. А Ви?»: професійні рецепти колегам
- Дитяча бібліотека як осередок сімейного читання і дозвілля: дайджест за матеріалами електронних ресурсів
- Книжкова галактика – дорослим і дітям: бібліо-огляд
- Скринька побажань: підведення підсумків роботи обласного семінару-практикуму

**Обласний семінар-практикум
«Бібліотеки для дітей в контексті сімейного виховання»
24 квітня 2014 рік обласна бібліотека для дітей ім. А. П. Гайдара**

***В. Г. Животовська – директор департаменту культури,
туризму та культурної спадщини ОДА (праворуч),
Т. С. Манжула – директор ОДБ ім. А. П. Гайдара (ліворуч)***

Учасники семінару

**Вручення нагород за підсумками
Всеукраїнського фотоконкурсу «тар-
Ukraine Шевченкіана»**

***Т.С.Манжула, директор ОДБ ім.
А.П.Гайдара (праворуч)***

***О.В.Кудрик, заступник директора
з питань обслуговування дітей
Устинівської РЦБС (ліворуч)***

**Навчання проводять фахівці
ОДБ ім. А.П.Гайдара**

М.Г.Маковій (вгорі)

***О.Ю.Васильченко (ліворуч),
Ю.Р.Бадамшина (праворуч)***

**Виставка видань
Національної бібліотеки України
для дітей,
обласної бібліотеки для дітей
ім. А.П.Гайдара
та рекламної продукції дитячих
бібліотек області**

***відділ розвитку дитячих бібліотек і
маркетингу
ОДБ ім. А.П.Гайдара***

**Діалог з читаючими
родинами
ОДБ ім. А.П.Гайдара**

**Захід бібліотечного
атракціону «Усмішка»
бібліотекарів-аніматорів
відділу естетичного
спрямування
та організації змістовного
дозвілля користувачів
ОДБ ім. А.П.Гайдара**

**Комп'ютерні заняття
дитяча бібліотека –
філія № 8
Світловодська міська
централізована бібліотечна
система**

**Сімейний клуб
«Затишок»
Добровеличківська
районна бібліотека
для дітей**

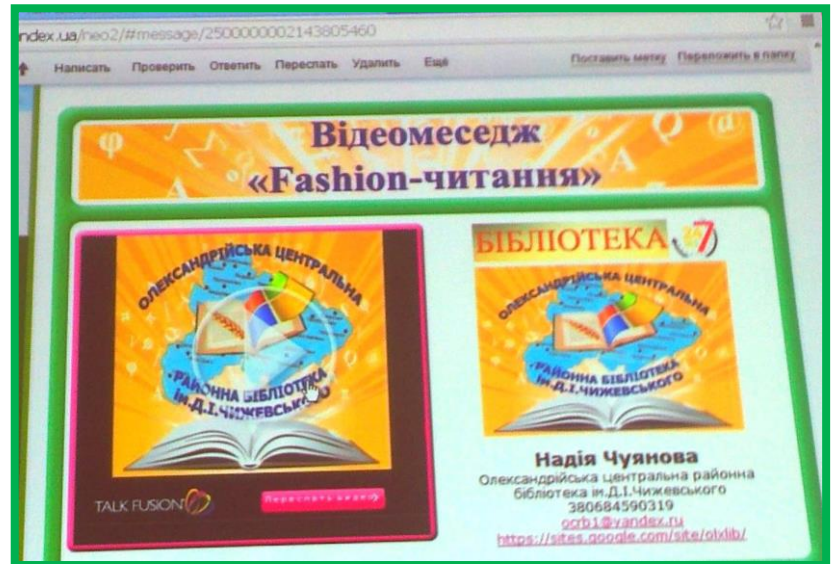

Заняття у дитячому інформаційному центрі православ'я «Віра і Надія»
Олександрівська районна бібліотека для дітей

Нова послуга «Відеомеседж з бібліотеки»
Олександрійська центральна районна бібліотека

Малюнок у форматі 3-D «Тут живуть казкові герої» на фасаді
ЦДБ ім. Ю.О.Гагаріна Олександрійської міської централізованої бібліотечної системи

Бібліотеки для дітей в контексті сімейного виховання: вибрані матеріали обласного семінару-практикуму/ Обласна бібліотека для дітей ім. А. П. Гайдара; упорядник Л. С. Босюк. – Кіровоград, 2014. – 42 с.: фото.

До збірки увійшли окремі виступи учасників обласного семінару-практикуму.

Спеціалісти бібліотек розповіли про цікавий досвід роботи з користувачами-дітьми, їхніми батьками та місцевими громадами.

Також, зверталась увага на інноваційні підходи у використанні сучасних інформаційних технологій для різних вікових категорій користувачів бібліотек.

Матеріали збірки стануть у пригоді усім, хто працює з дитячою аудиторією та організаторами дитячого читання у бібліотеках Кіровоградщини.

Упорядкування, обробка та комп'ютерна верстка матеріалів

Л.С.Босюк, провідний методист ОДБ ім. А.П.Гайдара

Редактор

О.В.Ліпей, заступник директора з наукової роботи ОДБ ім. А.П.Гайдара

Відповідальна за випуск

Т.С.Манжула, директор ОДБ ім. А.П.Гайдара

Наша адреса вул. Шевченка, 5, обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара м. Кіровоград Україна 25006	Телефон: (0522) 22-55-24 Телефон / факс: 22-45-85 E-mail: odbgaydar@shtorm.com metodgaydar@mail.ru
---	--